

МОЎНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ДОПІСАЎ ФІЛОНА КМІТЫ-ЧАРНАБЫЛЬСКАГА (ФАНЕТЫЧНЫЯ АДМЕТНАСЦІ)

Д. А. Руклянскі (МДУ імя А. А. Куляшова)
Навук. кір. М. В. Абабурка
доктар філал. навук, прафесар

Філон Кміта-Чарнабыльскі ўвайшоў у гісторыю Беларусі як дзяржаўны дзеяч і пісьменнік.

У галіне фанетыкі на сувязь старабеларускай літаратурнай мовы з жывой мовай беларускай народнасці паказваюць наступныя рысы ў эпістальнай спадчыне пісьменніка:

1. У допісах Кміты-Чарнабыльскага адлюстравана такая фанетычная рыса таго часу, як няпоўнае аканне: *“Ясневельможный милостивы пане троцки, / пане а пане мой милостивый! // Новины, / годные ведомости вашей панской милости, / пану моему милостивому, / з сего краю даю ведати. // Дали ми справу ипечи мои, / иж князь велики московски / собравши войска немалые, / просто тенул до Казани, / хочечи дати ратунук, / бо, де, черемиса луговая от него ся откинувши, / дороги землю и водены свои до тых царств его засегнула и до Казани не пропускают, / шкоду великую чыняют, / и тых, де, часов войска его осьми тысеч наголову поразили»* [1, с. 45]. У сучаснай беларускай мове мы маем няпоўнае аканне на палескім арэале.

2. Сустракаецца і ўжыванне у кароткага, якое ў лістах Філона Кміты-Чарнабыльскага перадавалася праз в. Гэта можна прасачыць на наступных прыкладах: *«А прото ж прощу покорне пана своего милостивого, / абым мог за милостивым призволением вашей милости панов рад для пильных делегностей моих з сего краю староства моего до его королевской милости, пана нам пришлого, / зъехать а за милостивыми причинами вашей панской милости, / опатрением которым государским, / упадлость мою поратовать так, / як того з самое милостивое жичливости вашей милосі, / государя моего, / рада и наука мне ест, / и яко заслужоное в скарбе, / так и селка тые под Овручем, / которым вже з милостивого розсудку вашей милости панов рад и правом перевел, жебых вже всего того skutком дойти мог. // Яко ж милостивый государю пане»* [1, с. 95].

Літаратура

1. Коршунаў, А. Ф. Помнікі старажытнай беларускай пісьменнасці / А. Ф. Коршунаў. – Мінск, 1975. – 245 с.